

סימן ר

זמן ואופן ברכת הטבילה

פסחים ז:

כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן ... חוץ מן הטבילה ... דאכתי גברא לא חזי.

בה"ג, רש"י: הכוונה היא דכיון שאיכא טבילה דאכתי גברא לא חזי כגון טבילת בעל קרי ומשמשת שפלטה ש"ז (שאסורים מתקנת עזרא בדברי תורה ובברכה) וטבילת גר – לכן תיקנו בכל הטבילות ברכתן לבסוף.

והוסיף הרמ"א דנוהגים שלאחר הטבילה בעודה עומדת בתוך המים **מכסית עצמה** בבגדה או בחלוקה ומברכת.

גאונים, רי"ף, רמב"ם, ראב"ד, רא"ש ועוד¹: הכוונה היא רק בטבילת גר בלבד שאינו יכול לומר "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו" עד שיטבול, דמל ולא טבל כאילו לא מל, אבל שאר חייבי טבילות מברכין ואח"כ טובלין (וכתבו תוסי' ורא"ש דאפילו רואה קרי ופולטת ש"ז יכולים לברך עד שלא טבלו דקימ"ל דביטולה לטבילה דידיה בברכות כ"ב). [ולפי שיטה זו מה שאין שאר חייבי טבילות מברכים "לטבול" בלמ"ד שהוא נוסח הברכה שמברכין עובר לעשייתן, היינו מפני שלא רצו להתקין ב' מטבעות וכיון שבטבילת גר צריך לברך ב"על" אף כשמברכין לפני הטבילה קבעוה ב"על" (רי"ף)]

והוסיפו הראב"ד והרא"ש שתברך קודם שתפשוט חלוקה, והטעם דכשהיא ערומה אסורה לברך, **והוסיף הראב"ד** דאם לא ברכה קודם שפשטה תברך לאחר שתיכנס עד צווארה במים ואם הם צלולים עוכרתן ברגליה ומברכת.

השל"ה כתב דהמנהג הטוב הוא שתטבול פעם אחת ותברך ואח"כ תטבול פעם שנית דבזה יוצאים לכל הדעות שתהיה הברכה קודם הטבילה ואחר הטבילה. [אך בדגו"מ התלבט מה התועלת בטבילה השניה שהרי כבר נטהרה בעקבות הטבילה הראשונה]

דרישה, ש"ך, ט"ז: המנהג שנהגו הנשים הוא שמברכות על הטבילה בעודם במים ערומות ואפילו במים צלולים.

¹ ר"י (ע"פ ב"י) כתב ג"כ כשיטת הגאונים, אלא דכתב דאעפ"כ אין לגעור בנשים שמברכות אחר הטבילה, כיון דאיכא טבילת גר דלא מצי לברך קודם לא חילקו. אך הטור סובר דר"י סובר כבה"ג ורש"י.

דעת האחרונים בנוגע למנהג שנהגו הנשים:

הדרישה קרא תגר על המנהג, דאפילו חיבוק זרועותיה לא מהני אלא להפסיק שלא יהא לבן רואה את הערוה, אבל באשה לא שייך לבן רואה את הערוה כמו שכתב האורחות חיים לפי שערוותן למטה מאוד ואין לבן רואה את הערוה, אך מכל מקום שייך איסור דלא יראה בד' ערות דבר (שלא תעמוד ערומה משום כבוד השכינה), ואם כן צריך שיהיו המים עכורים דמים צלולים כמי שאינם דמי.

ש"ד, ט"ז צידדו במנהג, וסוברים שאדם העומד במים אפילו צלולים אינו כעומד ערום דהמים הוי כיסוי אפילו כשהן צלולים ואין כאן משום ולא יראה בד' ערות דבר.

אך הראב"ד שכתב שצריך שתעכור המים ע"כ חולק על האורחות חיים וסובר דגם באשה שייך איסור דלבן רואה את הערוה, ולכן השו"ע שכתב שצריך שתעכור את המים הוא משום האיסור דלבן רואה את הערוה, וע"כ נשי דידן אם לא נביאות הן בנות נביאות הן דס"ל כהאורחות חיים דבאשה לא שייך איסור דלבן רואה את הערוה (וכ"פ בשו"ע עצמו באו"ח), וע"כ מברכות במים צלולים כשעיניהן חוץ למים כשהן ערומות ומנהגן תורה הוא, והוסף הט"ז **דלכתחילה יש לעשות בחיבוק ידיים כדי לצאת גם לשיטת הראב"ד והשו"ע** הכא אבל אין למחות ביד אשה שתסמוך על האורחות חיים והשו"ע באו"ח כנ"ל.

טהרת הבית טו/א: בזמן הזה שהמקואות שלנו חמים, ויש שם הבל וזוהמא, דינם כדין בית המרחץ, לפיכך אסור לברך שם על הטבילה. ולכן חובה קדושה על רבני ישראל להורות... לנשים הטובלות לברך על הטבילה בחדר הסמוך למקוה, שאין מתרחצות שם, כשהיא עומדת בחלוקה הסמוך לגופה, ומיד בסיום הברכה תפשוט חלוקה ותכנס ישר למקוה ותטבול.